

csontváz térdénél húzódott, egy metszet kialakítását követően hozzákezdtek a sír DK-i végének rábontására. Ez utóbbi részen szépen kirajzolódott a lekerekített sarkú, téglalap alaprajzú sírgödör föltja. A bontás során a sírgödör oldalfala a sírfének irányába enyhén szűkült. A temetkezés avar korszakra történő datálását erősítette, hogy a sírgödör mindkét végén, a koponyánál és a lábszáraknál is erőteljesen, a sír teljes szélességében, árokyszerűen lemélyedt.

A helyiek elmondása szerint már korábban is került elő csontváz a területről. A 2000-es évek elején, a szomszédos telken (ma a 449. számú tanya) gödörásás során kerültek elő csontok, amit az akkori tulajdonos jelentett a múzeumnak. Miután a múzeum részéről nem ment ki senki megvizsgálni a leleteket, egy év eltelté után egy zacskóba helyezve visszatették a csontokat.

A területen megfigyeltek, valamint a korábbi csontvázakról szóló adatok alapján feltételezhető, hogy a lelőhelyen egy nagyobb, késő avar kori temető található.

Munkatárs: Olgyay János.

VARGA SÁNDOR

180. Ócsény, Temető-dűlő, Vinca-dűlő (KÖH 62708, 62700) (Tolna megye) U, R, B

A helyszín a Sárbogárd–Bátaszék vasúti pálya Ny-i oldalán, az 51–52 szakaszkm között, az autópályás beruházások során korábban feltárt 5114_1, 5 sz. lelőhelyek folytatásában található. Mély-bevágás kiszélesítéséhez kapcsolódó földmunkák miatt, 2012. április 16.–május 5. között, megelőző régészeti feltárást végeztünk. A lelőhelyen összesen 832 m² felületen, 42 objektumot tártunk fel. A régészeti leletek zöme az újkőkori Körös-Starčevo-kultúrához tartozik, de rézkori, kora és középső bronzkori gödrök, valamint sírok is kerültek elő a területen.

SZABÓ GÉZA

181. Parád, Várhegy (KÖH 49935) (Heves megye) B

2011 márciusában értesítést kaptunk egy parádi lakostól, hogy a Várhegy erődített településén ismeretlen személyek fémkereső műszeres kutatást végeztek, és több rablógödört hagytak maguk után. Az információ ellenőrzése céljából április 2-án felkerestük a lelőhelyet, ahol több, friss bolygatást is találtunk, egy helyen még a sánctestbe is 1 m-es átmérőjű rablógödört mélyített valaki.

A bolygatások környékét fémkereső műszerrel átnéztük, azért, hogy az esetleg itt hagyott fém tárgyak, töredékek alapján meghatározhatassuk a lelőhely korát, ill. a bolygatás okozta károk mértékét. A lelőhely É-i részén, a meredeken lefutó hegyoldal peremétől 15–20 m-re, egy friss bolygatás közelében egy bronzkincsre bukkantunk. A leletegyüttes 10 tokosbaltát, 3 sarlót, 2 lándzsát, 4 *torques*, 3 tűt, 3 fibulát és 1 spirálgyűrűt tartalmazott.

A tárgyak 3 csoportban helyezkedtek el. A depó központi része a 4 egymás fölé helyezett *torques*, a közéjük fűzött fibulák, tűk, gyűrű és a fölérük helyezett sarló, valamint 3 tokosbaltát alkotta tárgykupac lehetett. Ettől a tárgycsoporttól 15–20 cm-re két lándzsahegyet helyeztek el, kb. 50 cm-re, É-ra pedig szabálytalanul szétszóródva, 6 tokosbaltát és egy sarlót fektet.

Utóbbi tárgyak alsó és felső darabjai közt 30–35 cm szintkülönbséget figyeltünk meg. Ennél a tárgycsoportnál nem zárható ki valamilyen utólagos, állat által okozott bolygatás, amire a tárgyak rendezetlensége mellett a talaj laza volta is utalt.

A kincslelet a HaB2 periódusba keltezhető.

Munkánkat az OTKA T037315 számú pályázata által támogatott, a késő bronzkori bronzkincseket és a bronzdeponálás szokását kutató program részeként végeztük.

Munkatársak: Bacskai István és Sándor Lajos fémkeresős technikusok; Paár Ferenc, Tarbay Gábor és Tóth Farkas Márton egyetemi hallgatók.

V. SZABÓ GÁBOR

182. Peresznye, Szent Egyed templom (KÖH 87443)

(Vas megye) Kk, Kú

2012. július 9-én helyszíni szemlét végeztünk a peresznyei Szent Egyed templom mellett. A műemléki védelem alatt álló templom körül folyó földmunkákról az épületet kutató Nemes András művészettörténész jóvoltából és a Vas Népe 2012. június 29-ei számból értesültünk.

A helyszínrre kiérve Nemes András kutatási eredményeivel (SMRA 106-12) egybehangzóan megállapítottuk, hogy a barokk templom téglalapjaiba másodlagosan homokköveket és néhány megmunkált kőtöredéket építettek be, ami, a felmenő falakban megfigyeltekkel egyetemben, középkori előzményekre utal. A templomdombon jól látszik a tereprendezés, amelynek a templom körüli temető, és valószínűleg a középkori alapok egy része is áldozatul esett. A templom körüli árokból szórvány emberi csontokat gyűjtöttünk, melyeket Gy.2012.54. számon vettem nyilvántartásba.

Kiszállásunk célja a templom ma álló falai mellett nyitott árok megtekintése volt. Munkánkat a szentély D-i oldalán kezdtük. A templom 1880-ban meghosszabbított sokszögzáródású szentélyének É-i oldalán, a szentély sarkától 360 cm-re, Ny-ra jól megfigyelhetőek voltak az 1832-es kriptalejáró elfalazásának nyomai. A nyílást téglákkal és durva kövekkel zárták el. A barokk kápolna alapja egyöntetű téglá, Ny-i falában azonban egy valószínűleg szintén barokk kori, téglafalcsonkot figyeltünk meg. Téglaméreteik: 31×7 cm.

A templomhoz D-ről csatlakozó kápolna és tárolóhelyiség között az alapozás tetejét szintén durva kövekkel rakták ki. A falak mellett jól követhető a feltöltött földben az alapozási árok 4–5 cm széles, sárga agyagos sávja.

A templomhoz D-ről csatlakozó tárolóhelyiség bejárata alatt egy az épülettel elfedett, a koporsófa állapotából ítélve késő középkor- vagy barokk kori temetkezés föltját, illetve beásását figyeltük meg.

A tárolóhelyiségtől D-re, a tároló DK-i sarkától 120 cm-re, Ny-ra egy falelválást figyeltünk meg, itt Ny-ra téglá, K-re kő alapozás vonala látható. A hajó É-i oldalának Ny-i végén hasonló megfigyelést tettünk, ugyanebben a síkban a Ny-i oldalon kő, a K-in téglá a fal alapanyaga. Ennek lehetséges magyarázata, hogy míg a D-i oldalon a középkori hajó maradványait találtuk meg, melyhez Ny-ról a téglából épített torony csatlakozik, addig a hajó É-i falának Ny-i részén a téglafal alatt a kőből épült, feltehetően középkori sekrestye alapfalai láthatóak.

A hajó É-i oldalának közepén futó lizénától Ny-ra, 210 cm-re kőtöredékek zárnak el egy kb. 50×50 cm-es, szabályos négyzetes nyílást. Ugyanettől a lizénától K-re, a sekrestye és a hajó

találkozásától 260 cm-re, Ny-ra a téglafal alatt újabb kőből épített falszakasz látszik.

A mai szentélytől kb. 2,5 m-re, K-re a nyitott árokban egy korábban elbontott téglafal maradványai voltak megfigyelhetőek, amelyek feltehetően azonosíthatók a barokk temetőfal egy szakaszával.

Munkatárs: Kőszegi Ádám régésztechnikus.

PAP ILDIKÓ KATALIN

183. Pécs, Belváros nyugati része (Jókai utca 17–19.) (KÖH 38760)

(Baranya megye) Ró, Kö, Ú

A Pécs, Jókai utca 17–19. telkeken társasház építését tervezik, amely alá a telek K-i felében mélygarázszt akarnak építeni. A telkek területe a római kori település és a középkori város területére esik. 2012. november 19–30. időszakban talajmechanikai kutatásra került sor régészeti felügyelet mellett, amely a tervezéshez volt szükséges. Összesen 3 szonda került kiásásra, egy-egy az érintett terület K-i, középső és Ny-i részén. A megnyitott szondák alapján tisztázhatóvá váltak a területen a rétegvizonyok, a régészeti érintettség szintje meghatározhatóvá vált. A kiásott szondákban tett régészeti megfigyelések az alábbiak.

„A” szelvény: A beépítendő terület Ny-i részén, a Szt. Benedek templom É-i fala előtt nyitott 5×2 m nagyságú, É–D irányú szonda. (Az illusztrációt lásd jobbra!)

A rétegződés a mai felszíntől a természetes altalajig 2,60 m vastag. Az altalaj feletti kb. 0,40 m vastag rétegződés római kori, 3 járószint volt elkülöníthető. A legfelső járószint felett kb. 0,3 m vastagságban római kori épületek pusztulásából származó köves-téglás réteg jelentkezett, amely a terület késő római kori beépítettségére utal.

A középkori talajszint a mai felszíntől számítva 1 m mélységben jelentkezett, alatta és felette feltöltődésréteg volt megfigyelhető.

A kora római időszakból (1–2. század) 1 gödör került elő. Az első és a második járószint közötti planírrétegben is ezen időszak leletei váltak ismertté. A szelvény D-i végében előkerült 2 kőfalrészlet két különböző periódusból származik. A későbbi 4. századi lehet, a korábbi pedig 3. vagy 4. századi.

A középkorban a terület a Szt. Benedek templomtól É-ra esett. Az előkerült 2 sírrészlet alapján a templomtól É-ra is kiterjedt a templom körüli temető. Az előkerült falazott oldalú kút kertet/udvart valószínűsít.

Az újkorban a terület beépített, a szelvény K-i és Ny-i profiljában egy-egy téglafal részlete volt látható, közöttük pedig egy meszesgödör maradványa került elő.

„B” szelvény: A beépítendő terület középső részén, a D-i kerítésfal előtt nyitott 5×2 m nagyságú, K–Ny irányú szonda. (Az illusztrációt lásd jobbra!)

A szelvény a mai felszíntől 1,5 mélységig került feltárássra, itt egy középkori pince maradványai kerültek elő. A pincének csak a lejárata ástunk bele, nem került feltárássra. A természetes talajszint kb. 1,70 m mélységben jelentkezett a pincelejáró oldalában. Felszíne D-i irányban erősen lejt, valószínűleg mesterséges tereprendezés eredményeképp. A középkori külső talajszint a mai felszíntől számítva 1 m mélységben lehetett, afelett újkori feltöltődés volt megfigyelhető. A középkori épületmaradványok felett 0,5 m vastag pusztulásréteg volt megfi-

